

Prikaz knjižnice samostana Admont

Anika Žegarac

Sveučilišna knjižnica Rijeka

anika.zegarac@svkri.uniri.hr

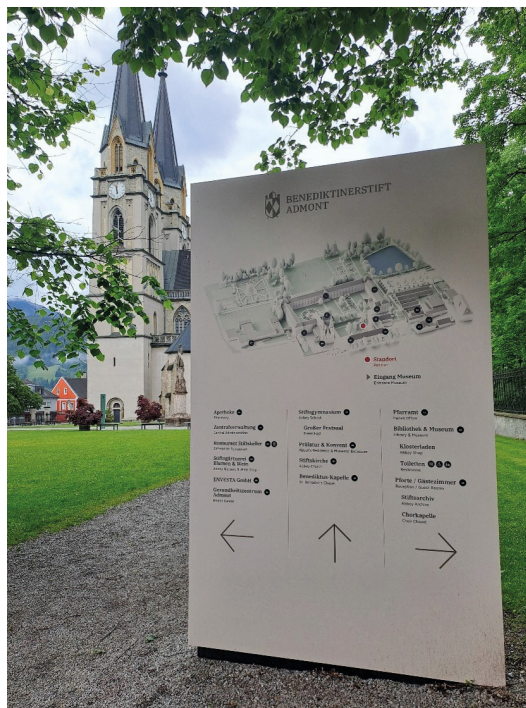
Skriveni dragulj među visokim štajerskim planinama u Austriji, u prirodi koja svakoga ostavlja bez daha, svakako je najveća samostanska knjižnica na svijetu *Die Admonter Klosterbibliothek* - knjižnica samostana Admont.

Smještena na rubu planinskog lanca Gesäuse, knjižnica samostana Admont je remek-djelo europskog kasnog baroka, prepoznatljiva po svojoj dugogodišnjoj znanstvenoj zbirci, arhitekturi, umjetnosti i rukopisima. Riznica znanja koja stoljećima objedinjuje različite umjetničke forme poput freski, skulptura, rukopisa i tiskanih djela, tvori jedinstvenu cjelinu koja pruža nezaboravno kulturno iskustvo.

Slika 1. Okoliš samostana Admont

Kompleks samostanskih zgrada i pripadajućih posjeda sastoji se od opatijske crkve, muzeja, knjižnice, privatne gimnazije, vrta, podruma i drugih objekata koji su prikazani na prostornom planu unutar kompleksa kako bi se posjetiteljima olakšala orijentacija.

Slika 2. Plan prostora samostana prikazuje sve važne objekte i zelene površine

Benediktinski samostan Admont osnovan je 1074. godine, a osnovnu zbirku knjiga tvorile su donacije osnivača samostana, nadbiskupa Gebharda i mala skupina redovnika iz Salzburga. U dvanaestom stoljeću postojao je skriptorij u kojem su se izrađivale brojne knjige za vlastite potrebe, kao i za druge samostane. Međutim, zgrada današnje knjižnice nije još bila u začetku.

Opat Matthaus Offner naručio je izgradnju ovog velebnog zdanja te je planiranje započelo 1764. godine. Izgradnja se odvijala tijekom narednih godina pod vodstvom austrijskog majstora barokne arhitekture Josefa Huebera koji je dovršio projekt 1776. godine. Formirao je svoj rad po uzoru na monumentalnu zgradu carske dvorske knjižnice (danas Nacionalne knjižnice) u Beču. Dužinom od 70 m, širinom od 14 m i visinom od 11 m (u središnjoj kupoli 12.7 m), ovaj prostor označava i jasno pokazuje središnji položaj knjige u povijesti razvoja reda benediktinaca. Prema veličini zdanja naziva je se najvećom svjetskom samostanskom knjižnicom te ju spominju brojni povijesni izvori s početka 19. stoljeća, opisujući ju kao osmo svjetsko čudo koju obilježava mnogo značajnih karakteristika.

Raskošnu dvoranu čini prostrani ambijent koji je podijeljen u tri dijela i, zajedno sa svijetlim stropnim freskama i bijelim policama za knjige, odražava ideje prosvjetiteljstva. Stvarajući iluziju neba, sedam stropnih freski izradio je slikar Bartolomeo Altomonte od 1775. do 1776. godine. One prikazuju faze ljudskoga znanja – od mišljenja i govora, preko znanosti, do božanskog otkrivenja u središnjoj kupoli. Austrijski kipar Josef Stammel tvorac je skulptura u dvorani knjižnice koje, isklesane u lipovom drvetu, impresivno obogaćuju prostor.

Posebnu pažnju privlači skupina od četiri skulpture – nazvana Posljednje četiri stvari – čine ju veličanstveni prikazi smrti, posljednjeg suda, raja i pakla. One su stvorene prije knjižnice te su u suprotnosti sa svijetlim prosvjetiteljskim stilom same knjižnice. U prostoriji knjižnice nalazi se oko 70 000 svezaka, a cjelokupna zbirka koju samostan posjeduje sastoji se od oko 200 000 jedinica građe. Najdragocjenija građa spada u zbirku od 1 400 rukopisa koji sežu do 8. stoljeća i 530 inkunabula iz razdoblja prije 1500. godine.

Slika 3. Skulptura Josefa Stammela nazvana *Pakao*

Knjižnica ovoga samostana osobito je značajna jer su se uz knjige religijskih tema, prikupljale i knjige iz različitih područja prirodnih, društvenih i humanističkih znanosti. Tematske skupine zbirke mogu se prepoznati po latinskim natpisima nad policama za knjige koje se koriste i danas. Stoga se u fondu, osim zbirke srednjovjekovnih rukopisa i vrijednih inkunabula, nalazi i knjižnična građa iz područja medicine, prava, povijesti, filozofije i dr.

Na mrežnim stranicama samostana Admont može se prelistati nekoliko digitaliziranih knjiga iz fonda. Slobodno se može pristupiti i virtualnom 3D obilasku knjižnice koji sadrži informacijske točke, odnosno mjesta interesa s različitim vrstama sadržaja poput videozapisa, audio vodiča ili digitaliziranih knjiga. Na taj se način može saznati mnoštvo zanimljivih informacija o knjižnici i samostanu te doživjeti dio iskustva koji pruža izravan ulazak u prostor.

Slika 4. Dvorana knjižnice (Izvor: <https://stiftadmont.at/ueber-die-stiftsbibliothek>)

Posljednja cjelovita obnova dovršena je 2008. godine. Uloga samostanske knjižnice u Admontu danas je značajna na više razina: ona je vjersko odredište, riznica je humanističkog i znanstvenog nasljeđa, utjelovljuje duh vremena prošlih razdoblja te predstavlja značajno kulturno i umjetničko remek-djelo vrijedno posjeta.

Literatura

Department of Tourism and PR (2025). Audio guide. Admont Benedictine Abbey.

Stift Admont (2025). Architecture. Dostupno na: <https://stiftadmont.at/en/architecture/>

Stift Admont (2025). Browsing through books. Dostupno na: <https://stiftadmont.at/en/in-books-digital-leaves/>

Stift Admont (2025). Die Admonter Klosterbibliothek – ein Meisterwerk des Spätbarocks. Dostupno na: <https://stiftadmont.at/ueber-die-stiftsbibliothek/>

Stift Admont (2025). Library collections. Dostupno na: <https://stiftadmont.at/en/about-the-abbey-archive/library-collections/>

Stift Admont (2025). Virtual 3D Tour. Dostupno na: <https://tour.discover-culture.com/?prod=25>